

In naam van de sport

Visie op Gronings sportbeleid 2015

Inhoudsopgave

Inleiding	3
I. Kort door de bocht	4
II. Het gemeentelijk sportbeleid tot nu toe	5
III. Het bestaande beter, het nieuwe flexibel. Of: visie op onderdelen	6
1. De infrastructuur van de sport	
Accommodaties	6
Sportverenigingen en ongebonden sporters	7
2. Breedtesport	
Jongeren en onderwijs	9
Ouderen, minderheden en sporters met een beperking	10
3. Topsport	11
IV. Participatieparagraaf	12

Inleiding

Iedereen vindt sport belangrijk. Omdat ze bijdraagt aan de gezondheid van burgers en omdat ze mensen leert om op een positieve en respectvolle manier met elkaar om te gaan. De laatste jaren stond voor ons met name de manier centraal waarop sport kan bijdragen aan de leefbaarheid en de sociaal-economische ontwikkeling van de buurt, de wijk en de gemeente. We hebben als gemeente fors en succesvol geïnvesteerd in accommodaties, breedtesport en topsport. Het aanzien van sport en de plaats die zij in de samenleving inneemt, zijn echter in verandering. Zo moet sport concurreren met andere manieren van vrijetijdsbesteding en veranderen de samenstelling van de bevolking en de eisen die mensen stellen aan de sport. Inmiddels is dan ook een aantal knelpunten in de uitvoering van het sportbeleid aan het licht gekomen. De ondersteuning van sporters is bijvoorbeeld nog te weinig vraaggericht, het tarievenstelsel voor de verhuur van accommodaties is onduidelijk en subsidies zijn uitsluitend gericht op verenigingen. Het is dus hoog tijd om de bestaande visie op sportbeleid op de helling te zetten. Daarbij streven wij naar een beleid dat beweging in de stad stimuleert en dat zowel de sociale functie van onze sportinfrastructuur ondersteunt als meer ruimte schept voor individuele sportbeleving.

Het doel van deze gemeentelijke sportvisie is om duidelijk te maken waarom en wanneer wij als gemeente actie ondernemen op het gebied van sport en sportbeoefening. Concrete bouwplannen of financieringsvoorstellen zult u hier dan ook tevergeefs zoeken. Deze visie is de basis waarop de komende jaren met alle sportpartijen in de stad wordt samengewerkt aan een bruisend Groninger sportleven. De toon voor die samenwerking is gezet bij het totstandkomen van deze visie. Tijdens een groot aantal discussie-bijeenkomsten hebben wij geluisterd naar deskundige Groningers. Zij schetsten welke rol zij op basis van toekomstige ontwikkelingen zagen weggelegd voor de gemeente. Die gesprekken en onze eigen prioriteitsstelling leverden de visie op die voor u ligt.

Leeswijzer:

Een goede visie kenmerkt zich door bondige bewoordingen. De analyse die aan deze visie ten grondslag ligt, bespraken wij uitvoerig met sportieve Stadgers aan de hand van de discussienotitie *Groningen sport, samen*. Zij passeert hier slechts in steekwoorden de revue. We beginnen in paragraaf 1 met het kort door de bocht samenvatten van deze visie. In paragraaf 2 wordt aangegeven op welke maatschappelijke ontwikkelingen enerzijds en knelpunten in de uitvoering van het huidige sportbeleid anderzijds deze visie een nieuw perspectief moet bieden. Een belangrijk onderscheid dat ten grondslag ligt aan deze visie is dat tussen het belang van sport als doel op zichzelf en sport als middel. Met dit onderscheid openen wij paragraaf 3, waarin we komen tot onze visie op sportbeleid. We beschrijven er in bijna 6 pagina's welke bestaande zaken we willen verbeteren en welke speerpunten we kiezen. We ronden in paragraaf 4 af met opmerkingen over participatie, communicatie en procedures. Tussen de regels door vindt u kaders waarin uitspraken uit de discussiebijeenkomsten worden geciteerd. Ze geven de smaak weer van uiteenlopende meningen die de gemeentelijke visie in perspectief zetten.

I. Kort door de bocht

Iedere sporter is gelijk. Wij zorgen ervoor dat de randvoorwaarden voor persoonlijke sportbeleving in de stad goed zijn. Die randvoorwaarden bestaan uit goede accommodaties, maatwerk in ondersteuning van sporters en verregaande brede samenwerking op sportgebied waarbij het onderwijs centraal staat. Het onderwijs en de onderwijsinstellingen zijn namelijk dé plaats waar het de komende jaren op sportgebied gaat gebeuren. Vanuit de school moet de basis gelegd worden voor een houding van levenslang actief bewegen. Bewegingsonderwijs moet dan ook van topkwaliteit zijn: wij gaan onderzoeken of het mogelijk is op iedere school vakleerkrachten lichamelijke opvoeding aan te stellen. Onze visie is dat zij op school actief bijdragen aan een sportattitude van leerlingen. Vensterscholen zijn het instrument bij uitstek om sport en onderwijs aan elkaar te koppelen. Daarbij staat steeds de interesse van jeugd en jongeren centraal.

Accommodaties zijn multifunctioneel en voor sporters én publiek bruikbaar, bereikbaar en toegankelijk. Dat betekent dat we beter gebruik maken van dat wat er al is, zoals scholen met prachtige sportvoorzieningen die grote delen van de dag leegstaan. Het betekent ook dat we bestaande accommodaties aanpassen met nieuwe materialen en technologie aan de wensen en eisen van (de sporters van) nu. Wijkvernieuwingsplannen zijn kansen om nieuwe voorzieningen te creëren. Hierbij bundelen we onze krachten met andere aanbieders van accommodaties in de stad, met name de grote onderwijsinstellingen. Ook is het accommodatiebeleid sterker aan het ondersteuningsbeleid gekoppeld. Duurzame ondersteuning vindt vraaggestuurd en probleemgeoriënteerd plaats. Aanbodergerichte ondersteuning van de Groninger sport wordt uitbesteed aan het 'Huis voor de Sport'. Dat biedt de sport een eenduidig loket en stelt ons in staat zelf meer maatwerk te leveren. Omdat het belangrijk is dat iedereen op zijn eigen niveau sport kan beoefenen, zijn sportverenigingen niet langer de enige partner van de gemeente op het gebied van sport, maar bieden we ook ondersteuning aan de ongebonden sporters waar dat niet door de commercie wordt opgepikt. In de toekomst zullen wij ondersteunen of hulp bieden waar dat nodig is, maar vooral ook de successen benadrukken en belonen waar dat kan. Omdat iedereen mee moet kunnen doen aan sport in de stad hebben sommigen extra aandacht nodig. Dat zijn ouderen, minderheden en mensen met een beperking. Wij streven dan ook naar een betaalbaar aanbod van bewegingsactiviteiten voor ouderen op wijkniveau, sportstimulering op maat voor minderheden en goed toegankelijke en bruikbare voorzieningen voor sporters én toeschouwers met een beperking.

Topsport en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een goede sportinfrastructuur met ongebonden sporten, bloeiende verenigingen en goede accommodaties vormen de basis. Wij willen het effect van topsport op breedtesport vergroten door sporttalenten in de stad te ondersteunen. Het basis-, voortgezet- en hoger onderwijs bieden kansen als verbindende schakel tussen topsport en breedtesport. Topsportevenementen zijn onderdeel van city-marketing, daarom ontwikkelen we een strategisch evenementenbeleid.

Sportsubsidies worden anders ingezet. Sportverenigingen zijn niet langer per definitie het uitgangspunt. Omdat sport voor ons behalve doel ook middel is en creatieve samenwerkingsverbanden zullen worden gestimuleerd, zijn budgetten uit andere gemeentelijke sectoren dan sport eveneens te benutten om deze visie uit te werken. Geld is echter niet het enige middel dat bijdraagt aan een bruisend Groninger sportleven. We organiseren ook het bestaande beter en anders door bijvoorbeeld het gebruik van ICT, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie, fors te stimuleren. ICT wordt ook effectief benut in bloeiende sportieve netwerken van scholen, ongebonden sporters, sportverenigingen, welzijnsinstellingen en het Groninger bedrijfsleven. Onder een netwerk verstaan wij een samenwerking waarbij ervaring en inzet voortdurend en vrij met elkaar worden uitgewisseld. De gemeente maakt onderdeel uit van die netwerken, enthousiasmeert, stimuleert en faciliteert. Het bestaande willen we daarbij beter doen en we willen voldoende flexibel zijn om het nieuwe te kunnen benutten.

II. Het gemeentelijk sportbeleid tot nu toe

De laatste gemeentelijke sportnota werd gepresenteerd in 1994. Zij droeg de titel ‘Sportieve Vernieuwing’ en benadrukte vooral dat sport een bijdrage kon leveren aan het verbeteren van de positie van mensen met een (dreigende) maatschappelijke achterstand. Meer en betere sportvoorzieningen en –verenigingen, het stimuleren van sportdeelname onder specifieke doelgroepen en het inzetten van arbeidskrachten op het gebied van sport waren vanuit deze visie passende instrumenten. Samen met vertegenwoordigers van de georganiseerde sport kozen we ervoor niet langer te investeren in het buurtsportwerk. Voor de verenigingen en het welzijnswerk was een grote rol weggelegd.

“Gemeentegeld is van en voor burgers: de gemeente, dat zijn wij!”

De erkenning van de maatschappelijke betekenissen van sport heeft ertoe geleid dat de verschillende overheden uitdrukkelijker verantwoordelijkheid voor de sport hebben genomen. De gemeenten dragen verreweg het grootste deel van de financiële lasten. De provincies ondersteunen de gemeenten en het Rijk neemt in de eerste plaats de landelijke functies voor zijn rekening. Ook steunt het de gemeentelijke initiatieven die raakvlakken hebben met landelijke speerpunten. Zo geven Rijk en gemeente sinds het voorjaar van 2000 via het project ‘Sport Verbreedt’ samen vorm aan beleid op het gebied van de breedtesport: er wordt in deelprojecten gewerkt aan goede accommodaties, sterke sportverenigingen, de organisatie van schoolsport en sport als middel in het welzijnswerk.

We hebben fors geïnvesteerd in datgene wat we belangrijk vonden. Groningen staat landelijk dan ook bekend als een stad die voorop loopt op het gebied van sport en sportbeleid. Dat beleid is innoverend, maar de instrumenten die pasten bij de visie uit 1994 veranderden nauwelijks mee. Dat veroorzaakt spanningen, die bij de evaluatie van ‘Sportieve Vernieuwing’ en in verschillende werkconferenties met sportverenigingen en –organisaties duidelijk op tafel kwamen. De spanningen doen zich voor op het gebied van accommodaties, subsidies en ondersteuning

Sportaccommodaties

Aanleg, beheer en gebruik van accommodaties vergen het leeuwendeel van het gemeentelijke sportbudget. Jaarlijks wordt voor vele miljoenen geïnvesteerd. Verenigingen kunnen bijvoorbeeld subsidie krijgen voor aanleg of onderhoud van hun onderkomen. Hoewel sportverenigingen ook tegen een laag tarief gemeentelijke accommodaties kunnen huren, vinden ze die zaalhuur nog steeds hoog. De verschillende tarieven roepen verwarring op en de sporters vinden sommige accommodaties uit de tijd. Bestaand overleg met gebruikers van de accommodaties wordt eigenlijk alleen nog gehouden op nadrukkelijk verzoek. Ook jongerenwerkers en ouderen blijken niet gelukkig met de situatie: zij moeten vaak wijken voor verenigingen. Omdat we als gemeente meer oog hadden voor sportverenigingen en scholen was het tot op heden voor andere partijen moeilijk om een flexibele oplossing te kunnen regelen.

Sportsubsidies

Het verband tussen verstrekte subsidies en de inhoud van beleid is meer dan in voorgaande jaren voorop komen te staan. De huidige subsidies worden gebruikt voor sportstimulering in het algemeen, ondersteuning van verenigingsmanagement, clubhuizen, jeugdkortingen, jeugdsport en (top)sportevenementen. Indirect werkt ook de Stadjerspas, waarmee mensen korting kunnen krijgen op lidmaatschap van een vereniging of sportclub, als een subsidie-instrument. Vanuit verschillende beleidsterreinen (onderwijs, welzijn, gezondheidszorg) wordt daarnaast geld ingebracht om sport of bewegen te stimuleren. Dat is mooi voor de sport, maar de verhouding tussen de verschillende gemeentelijke subsidieregelingen is inmiddels voor de meeste Stadjers onoverzichtelijk. De regelingen passen bovendien soms simpelweg niet meer op de vraag.

Ondersteuning

Al jarenlang werken we in de stad met sportconsulenten die de verenigingsondersteuning tot taak hebben. Die ondersteuning is van een kwalitatief goed niveau, maar de inzet bleef lange tijd te beperkt. Uit de evaluatie van het sportbeleid bleek drie jaar geleden dat het tot dan toe amper gelukt was de schaal van verenigingen te vergroten of kader te scholen. Sportverenigingen konden nog nauwelijks buurtactiviteiten voor doelgroepen organiseren. Het voortdurende nijpende gebrek aan kader en deskundigheid bleef een

belemmerende factor. Een tweede factor vormden de cultuurverschillen tussen samenwerkende organisaties. Steeds vaker ook vragen trendsporters en gebruikers van niet-gemeentelijke accommodaties (zoals een schietvereniging, waterskiërs, duikers of zeilverenigingen) de gemeente om advies en ondersteuning. Sommige sporters vielen buiten ondersteuning of subsidieregelingen, omdat wij tot dusver alleen in gesprek traden met verenigingen en organisaties die bij een landelijke bond waren aangesloten. De evaluatie maakte ook duidelijk dat de gemeente zich meer diende te onderscheiden van andere ondersteuners, zoals sportkoepels, bonden en stichtingen. Die zijn de laatste tijd meer en meer ondersteuning gaan bieden aan sporters. De werkzaamheden van onze sportconsulenten zijn in het toenemende ondersteuningsaanbod de afgelopen jaren sterk verschoven van aanbodgerichte verenigingsondersteuning naar ondersteuning op maat. De consulenten zijn zich daarnaast meer gaan richten op het ontwikkelen van beleid.

III. Het bestaande beter, het nieuwe flexibel. Of: visie op onderdelen

Bewegen is natuurlijk. Iedereen heeft zijn eigen reden om in beweging te komen. Sportief bezig zijn heeft over het algemeen een positief effect op hoe je je voelt. Lichamelijk, maar ook geestelijk. Het is bovendien prettig om ergens bij te horen, samen met anderen aan dezelfde sport te doen, terwijl het tegelijkertijd leuk kan zijn om met elkaar de competitie aan te gaan. Redenen als deze maken, dat mensen sport als doel op zich belangrijk vinden. Voor en in hun sport maken zij vervolgens keuzes. Wij zorgen ervoor dat zij die keuze goed kunnen maken en dat de randvoorwaarden voor persoonlijke sportbeleving in de stad goed zijn. Onze visie is dat sporters of mensen die aan sport willen beginnen met vragen terecht komen bij het 'sportaanbod' van verenigingen, bonden en andere organisaties. Voor de gemeente zien wij hierbij een rol weggelegd als katalysator, die vraag en aanbod helpt elkaar te vinden. Hierbij willen we de toenemende mogelijkheden van informatie- en communicatietechnologie (ICT) zo goed mogelijk benutten.

"Op dit moment is de Nederlandse burger te passief, zeker wat sport betreft"

Soms is sport een middel of instrument om een doel te bereiken. Een bedrijf hoopt bijvoorbeeld door het sponsoren van een sporter of een sportclub op naamsbekendheid en een grotere omzet. Een buurtsportwerker hoopt mensen via een straten-zeskamp bij elkaar te brengen om de sociale binding in een wijk te vergroten. De gemeente formuleert in dunne of dikke beleidsnota's veel verschillende doelen. Beleidsnota's zoals de stadsvisie en de stadsdeelvisies en nota's over cultuurbeleid, jeugdbeleid, onderwijsbeleid, gezondheidsbeleid, ruimtelijke ordeningsbeleid, minderhedenbeleid of werkgelegenheidsbeleid. In die nota's staan doelstellingen die ook met sport of het ondersteunen daarvan te bereiken zijn.

Het draait in deze visie om wegen die we al bewandelen en om paden die we voor het eerst inslaan. Zodat we het bestaande verbeteren en het nieuwe oppakken. Het gaat om een goede infrastructuur voor de sport: multifunctionele accommodaties die bereikbaar, bruikbaar en toegankelijk zijn en vraaggerichte ondersteuning van sporters, binnen én buiten verenigingen. Het gaat om breedtesport waarbinnen we jongeren in beweging krijgen én houden door het onderwijs in de stad een centrale rol te laten spelen. Het gaat om breedtesport die hindernissen voor ouderen, minderheden en sporters met een beperking wegneemt. En het gaat om de relatie tussen breedtesport en topsport, waarbij we talentontwikkeling in de breedtesport ondersteunen en topsportevenementen strategisch inzetten als onderdeel van citymarketing. Bij dit alles is verregaande samenwerking met onderwijs, sportverenigingen, ongebonden sporters en bedrijfsleven van groot belang. De gemeente enthousiasmeert, stimuleert en faciliteert deze 'sportnetwerken'.

1. De infrastructuur van de sport: accommodaties

Het is onze taak als gemeentelijke overheid om de ruimte op een efficiënte manier in te delen. Daarbij zoeken we een balans tussen bijvoorbeeld sport, recreatie, wonen en werken. Bestaande sportvoorzieningen staan onder druk door de mogelijke aanleg van nieuwe wegen of kantoren en zijn lang niet altijd goed bereikbaar, bruikbaar en toegankelijk. De gemeente ondervindt als grootste aanbieder van accommodaties steeds meer concurrentie van andere aanbieders. De vraag naar kwalitatief goede en

makkelijk bereikbare plekken waar mensen op een sportieve manier kunnen recreëren neemt toe. Kinderen en jongeren zoeken speelplekken en trapveldjes, volwassenen willen veilig kunnen fietsen, skaten of wandelen.

De afstand die kinderen en jongeren, maar ook ouderen moeten afleggen van huis of school naar accommodaties kan een drempel vormen voor sportdeelname. De openbare ruimte wordt zo ingericht dat kinderen en jongeren zich in een gezonde wijk kunnen uitleven. Bereikbare, goed onderhouden, bruikbare en toegankelijke faciliteiten voor sporten en bewegen zijn en blijven naar onze mening van belang voor de lichamelijke activiteit van jongeren en volwassenen.

"Ik heb al een multifunctionele voorziening: de stad! Ik heb al een multiculturele vereniging: de stad!"

De schaarse ruimte in de stad maakt samenwerking tot bittere noodzaak. In de stad spelen op dit moment op diverse plekken wijkvernieuwingsoperaties. Deze bieden kansen om nieuwe, multifunctionele voorzieningen voor sport en recreatie te creëren. Het plannen van dergelijke voorzieningen gebeurt in de nabije toekomst in samenwerking met bijvoorbeeld de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit. Dat vergt ook 'sportieve' relaties tussen verschillende sectoren van de gemeente Groningen (cultuur, ruimtelijke ordening, economische zaken, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en milieu) waarbij men elkaars belang voor ogen houdt. Alleen dan kunnen wij voldoende flexibel zijn om nieuwe ontwikkelingen en behoeften te blijven volgen. Bovendien willen we het bestaande beter doen. Dat betekent beter en intensiever gebruik maken van wat er al is: er zijn in onze stad scholen met prachtige sportvoorzieningen die grote delen van de dag, ook 's avonds, leegstaan. Het betekent ook accommodaties aanpassen aan de wensen en eisen van (de sporters van) nu.

"Ik vind het maar raar dat sportscholen tegenwoordig de grootste tak van sportbeoefening vormen, terwijl de contributie van verenigingen veel lager is"

Nieuwe materialen, technologie en ICT verdienen een prominente plek in onze accommodaties. We willen meer rekening houden met normen die passend zijn voor bijvoorbeeld breedtesport. De

topsportnormen van sportbonden, die nu bepalend zijn voor accommodaties, zijn voor sommige accommodaties minder passend. Want de gebruiksmogelijkheden van een sportvoorziening gaan soms voorbij aan de activiteit waarvoor de accommodatie gebruikt zal worden. De passieve recreatie (het bezoek van Stadlers aan sportwedstrijden en -evenementen) is een aspect van sport dat tenslotte ook gevolgen heeft voor de manier waarop accommodaties worden ingericht of aangepast. De accommodaties moeten voldoende aantrekkelijk zijn voor publiek en ze moeten zich kenmerken door een goede sfeer en goede service. Schoon, heel en veilig zijn criteria die ook voor accommodaties moeten gaan gelden.

2. De infrastructuur van de sport: verenigingen en ongebonden sporters

Wij hechten groot belang aan een gezonde leefstijl van de inwoners van de stad. Actief bewegen maakt daar onderdeel van uit. Dat belang willen wij ook uitdragen. Sporters, jong en oud, vullen hun sportbehoefte op eigen wijze in. Of mensen dat in een vereniging, een commerciële sportschool of in ongeorganiseerd verband doen, doet er niet toe. Dat betekent dat er door de jaren heen veel verschillende organisaties zijn ontstaan. Dat is een groot goed. Een sterke sportinfrastructuur (waarin niet alleen sportverenigingen maar ook andere sportaanbieders een rol spelen) versterkt de sport én de sociale infrastructuur op wijkniveau.

"Zonder overheidssteun verdwijnt de vereniging"

We merken dat de manier waarop mensen sporten door de jaren heen verandert. De *homo zappiens*, die zelf bepaalt hoe en wanneer hij sport, is definitief doorgedrongen tot de sport en recreatie. Er wordt vaker gesport buiten verenigingsverband, want veel mensen willen liever geen last hebben van regels, tijden en voorschriften van sportbonden. Ze stellen eigen sportclubjes samen en willen steeds minder in competities sporten. Ook Vensterscholen en buurtverenigingen organiseren zelf sportactiviteiten. Daarbij verandert de sportvraag

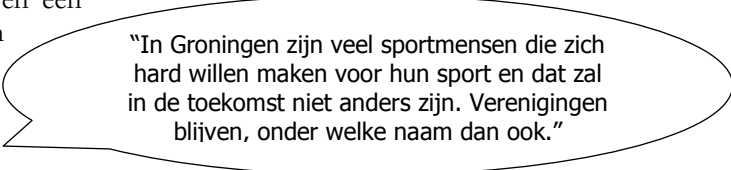
snel en ontstaan verschillende trends. Eén van de redenen dat trends in onze stad snel worden opgepikt, heeft te maken met het feit dat we een 'jonge' stad zijn, met veel onderwijsvoorzieningen, kinderen, jongeren en studenten. Commerciële partijen zien in die snel veranderende vraag hun kans: sportscholen, klimhallen, squashbanen en vakantieparken met sportvoorzieningen schieten als paddenstoelen uit de

grond. Opvallend genoeg blijkt uit landelijk onderzoek dat een deel van de recreatieve of ongebonden sporters zich na verloop van tijd weer aansluit bij verenigingen.

Door sportverenigingen kunnen mensen meedoen in de samenleving. Als sporter, als vrijwilliger, of bijvoorbeeld in een in- of doorstroomfunctie. Maar de verenigingsstructuur in de stad staat al jaren onder druk. De accommodaties spelen een niet te onderschatten centrale rol in het (voort)bestaan van verenigingen. Gebrek aan deskundige vrijwilligers (het 'kader') is een tweede probleem van sportorganisaties. De opleiding van dit kader is primair de verantwoordelijkheid van de vereniging zelf. Aan vrijwilligers worden echter meer en meer eisen gesteld. De sportwereld is zo complex geworden dat met name de kleinere verenigingen moeite hebben met de vele ontwikkelingen. Hoewel er in de stad verenigingen zijn met een wachtlijst voor aspirant-leden, zullen de ledenaantallen zonder goed kader dalen. Ook zien we een ontwikkeling van schaalvergroting door middel van fusies bij sportverenigingen. Fusies en zogenaamde 'omniverenigingen', één van de doelstellingen uit de vorige sportnota, kunnen het probleem van te weinig kader wegnemen, maar ook oproepen: niet altijd is voldoende kader aanwezig voor de verschillende takken van sport binnen de vereniging. Organisatorisch kan bundelen zo een positief effect hebben, er blijft een tekort aan technisch kader.

In onze visie bestaan er bloeiende sportieve netwerken van verenigingen, ongebonden sporters, scholen en het Groninger bedrijfsleven. Onder een netwerk verstaan wij een samenwerking waarbij ervaring en inzet voortdurend met elkaar wordt uitgewisseld. Duurzame ondersteuning van sportverenigingen blijft dan ook de komende jaren op onze agenda staan. Maar iedere sporter is gelijk. Omdat we het belangrijk vinden dat iedereen op zijn eigen niveau zijn sport kan beoefenen, bieden we ook ondersteuning aan de ongebonden sporters waar dat niet door de commercie wordt opgepikt. Wij zullen in samenspraak met sporters een vorm van ondersteuning en een

subsiestelsel ontwikkelen die geen onderscheid maken tussen ongebonden sporters en sportverenigingen. De angst dat ondersteuning van ongebonden

"In Groningen zijn veel sportmensen die zich hard willen maken voor hun sport en dat zal in de toekomst niet anders zijn. Verenigingen blijven, onder welke naam dan ook."

sporters ten koste gaat van verenigingsondersteuning is wat ons betreft ongegrond. Wel kiezen wij nadrukkelijk voor een opstelling die de vraag centraal stelt en zich oriënteert op de sportieve problemen die zich voordoen. Geld is daarbij belangrijk, maar niet het enige middel tot verbetering van de situatie. Het gaat evenzeer om het beter en anders organiseren van dat wat al gebeurt, bijvoorbeeld door het gebruik van ICT, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie, fors te stimuleren. Het is wel van belang dat er duidelijk onderscheid is tussen ondersteuning door sportkoepels en sportbonden enerzijds en de provinciale en gemeentelijke ondersteuning anderzijds. Groningen heeft een lange traditie op het gebied van sportondersteuning. De provincie heeft het Groninger model van sportconsulenten sinds kort gekopieerd in een 'Huis voor de Sport'. Wij sluiten met onze specifieke sportverenigings-consulent bij dit initiatief aan. De kwaliteit van de ondersteuning verbetert namelijk door de bundeling van expertise in één herkenbaar loket. De gemeentelijke sportconsulenten die zich bewegen op het snijvlak tussen sport, onderwijs en welzijn worden ingezet als belangenbehartiger voor de sport binnen de gemeentelijke organisatie.

Professionalisering van het kader van sportverenigingen is belangrijk. Omdat binnen verenigingen hierover twijfel bestaat, draagt de gemeente in onze visie bij aan een verantwoorde mate van deze

"Sport is geen product: je draait altijd op vrijwilligers, het kan niet allemaal betaald"

professionalisering. Dat wil zeggen: professionalisering die het kader in staat stelt nieuwe ontwikkelingen te benutten of het hoofd te bieden, zonder dat de eigenheid van de verenigingen wordt aangetast. Wij willen dit doen door een netwerk te creëren waarbij kennis en kunde uit het onderwijs en bedrijfsleven ter beschikking staat van de sport. In Groningen ligt immers een schat aan opleidingen op het gebied van sport en bewegen voor het oprapen: studenten kunnen in staat worden gesteld binnen verenigingen ervaring op te doen. We gaan het bedrijfsleven stimuleren personeel de mogelijkheid te geven onder werktijd actief te zijn voor hun sport. Wij willen tenslotte de mogelijkheden van gesubsidieerde arbeid in de sport uitbreiden en verenigingen stimuleren zelf bestuurlijk kader in dienst

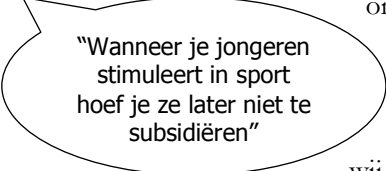
te nemen. Om daarnaast de vrijwilligers voor de sport te kunnen behouden is het belangrijk dat we als gemeente zo snel mogelijk vrijwilligersbeleid ontwikkelen.

3. Breedtesport: jongeren en onderwijs

Groningen is een jonge stad. Sportief bewegen is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding, waarin kinderen en jongeren de mogelijkheid krijgen om hun eigen lichamelijke grenzen te verkennen en te verleggen. Sport helpt bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden, sportief gedrag en normen en waarden. Sport is immers gebonden aan spelregels die bijna altijd teruggrijpen op afspraken die ook toepasbaar zijn op andere sociale situaties. Daarnaast kan sport sociale banden versterken. Samen iets organiseren kan helpen zelfrespect en respect voor een ander te krijgen. Bovendien kunnen kinderen en jongeren in de sport idolen vinden die een voorbeeldfunctie vervullen.

Een bewegingsachterstand die is opgelopen in jonge jaren blijft de rest van het leven merkbaar. Traditionele sportactiviteiten, het aanbod van sportscholen, lichamelijke opvoeding en de leefwereld van veel jongeren sluiten slecht op elkaar aan. Met het 'Sportvoorrangsbeleid' hebben we geprobeerd de deelname van jongeren aan sportactiviteiten te vergroten door een duidelijke relatie te leggen tussen sport op school en buiten schooltijd. Ondanks dit beleid verlaten kinderen nog vaak de sportclub wanneer ze naar het voortgezet onderwijs gaan. Vooral in de tweede helft van de middelbare school is sportuitval onder jongeren groot. De rijksoverheid heeft de afgelopen jaren een toenadering tussen de sportsector en het onderwijs gestimuleerd. Hetzelfde geldt voor de lokale overheid. Via de (Venster)scholen worden kinderen actief aangespoord deel te nemen aan bewegingsactiviteiten die aansluiten op de gymnastieklessen op school. De sportcoördinator, een vakleerkracht, koppelt hierbij sportvraag en – aanbod in de wijken rondom de Vensterschool aan elkaar, als een spin in een sportweb.

Omdat we de kinderen en jongeren juist binnen de school kunnen bereiken, is de koppeling tussen onderwijs en sport in onze stad de mogelijkheid bij uitstek om jeugd en jongeren in beweging te brengen. Het onderwijs en de onderwijsinstellingen zijn dé plaats waar het de komende jaren op sportgebied gaat gebeuren. Vanuit de school moet zo de basis gelegd worden voor een houding van levenslang actief bewegen. Natuurlijk valt de lichaamsbeweging en de sportbeoefening van een kind in de eerste plaats

“Wanneer je jongeren stimuleert in sport
hoef je ze later niet te subsidiëren”

onder de verantwoordelijkheid van de ouders. De ouderlijke betrokkenheid bij de sportbeoefening van een kind neemt echter af. We willen ouders dan ook via het onderwijs een mogelijkheid bieden hun kind in beweging te stimuleren. Zoals wij het belangrijk vinden dat er bij elke nieuwe school een voorschoolse voorziening gepland wordt, zo vinden wij het ook van groot belang dat bij nieuw te bouwen scholen sportvoorzieningen van kwaliteit voorhanden zijn. Bewegingsonderwijs in basis- en voortgezet onderwijs moet van topkwaliteit zijn: wij gaan onderzoeken of het mogelijk is op alle school vakleerkrachten aan te stellen. Dat kost veel geld en vergt een lange adem, maar als dit niet gerealiseerd wordt, zal de koppeling tussen onderwijs en sport nooit totstandkomen. Onze visie is namelijk dat de vakleerkrachten op school actief bijdragen aan een sportattitude van leerlingen. We willen juist via Vensterscholen de koppeling tussen onderwijs en sport versterken. De interesse van jeugd en jongeren staat hierbij centraal. Als jongeren zelf sportactiviteiten organiseren, sluit het aanbod immers beter aan op hun wensen.

Alle ingrediënten voor zo'n succesvol Gronings sportnetwerk waarin kinderen, jongeren en sport centraal staan, zijn in de stad aanwezig. Ieder type basis-, voortgezet- en hoger onderwijs heeft zijn specifieke karaktertrekken, zijn eigen sterke en zwakke punten. In zo'n sportnetwerk kunnen de instellingen elkaar wederzijds steunen en sterken. Het verbeteren van de combinatie tussen onderwijs en naschoolse activiteiten moet leiden tot grotere sportdeelname onder jongeren. De RUG, Hanzehogeschool en gemeente werken al samen aan een behoeftenonderzoek op het gebied van sportaccommodaties. Betere en verdergaande samenwerking is wenselijk, ook met de studenten zelf. Voor hen, die bijna een kwart van de Groningse bevolking vormen, nemen we ook op het gebied van sport verantwoordelijkheid. Dat betekent dat we afstand doen van subsidieregelingen waarin onderscheid wordt gemaakt tussen burgersportverenigingen en studentensportverenigingen. De gemeente kan bovendien van de samenwerking tussen het 'Sportcentrum RuG & HG' en de ACLO leren als het gaat om accommodatiebeheer, een sportaanbod op maat en het oppikken of loslaten van trends.

Sommige jongeren zijn niet via het onderwijs te bereiken, zij hebben een andere benadering nodig. Juist voor hen kan sport een belangrijke rol spelen. Ze hebben regelmaat nodig. Sport is voor hen een uitlaatklep, biedt mogelijkheden tot sociaal contact. Zij kunnen worden gemotiveerd door een consequent en laagdrempelig sportaanbod te bieden. Door het jongerenwerk behalve van een opdracht ook te voorzien van goede randvoorwaarden, kunnen de jongerenwerkers ook successen op het sportieve vlak boeken. Dan kunnen succesvolle initiatieven als het Kerstvoetbaltoernooi ook op andere momenten plaatsvinden. De problemen spitsen zich voor het jongerenwerk toe op gebrek aan ruimte, geld, tijd en gebrek aan contacten met gemeente en verenigingen. Wij willen betere samenwerking tussen het jongerenwerk en de sportaanbieders krachtig stimuleren. Het aanbod moet op basis van de vraag tot stand komen en actieve deelname van jongeren moet ook hier worden gestimuleerd. Deze jongeren moeten zo veel mogelijk dáár kunnen sporten waar al gesport wordt. Samengevat streven wij dus naar het gezamenlijk benutten van kennis en middelen in sportieve netwerken. Die netwerken willen wij als gemeente faciliteren en stimuleren.

4. Breedtesport: ouderen, minderheden, sporters met een beperking

Groningen is een plek voor iedereen. Iedereen hoort erbij en doet mee aan het leven in de stad. Als dezelfde uitgangspunten gelden voor de sport, dan hebben we het over 'breedtesport': iedereen moet zijn eigen sport op zijn eigen niveau kunnen beoefenen. Dat betekent dat bepaalde groepen extra aandacht verdienen. Dat we in deze visie zwaar het accent leggen bij kinderen en jongeren, moge duidelijk zijn. Daarnaast willen wij de sportmogelijkheden voor ouderen, allochtonen en mensen met een beperking of chronische aandoening verbeteren.

Uit cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt, dat het de meeste Nederlandse ouderen goed gaat. De mate waarin zij (blijven) deelnemen aan de samenleving is tussen het begin en het eind van de jaren negentig op een aantal gebieden ook steeds groter geworden. Sport is daarvan een voorbeeld: het aandeel Nederlandse sporters boven de 65 jaar is de laatste jaren tot ruim eenderde van het totaal aantal sporters gegroeid. Ook onder de 50-64 jarigen steeg het aantal sporters bovengemiddeld. Dé oudere bestaat echter niet. De categorie ouderen bestaat uit een groep mensen met verschillende wensen en behoeften. Sporten is voor de één een manier om zich fit te voelen, voor de ander vooral een middel om 'onder de mensen' te blijven. Gezondheidsrisico's voor ouderen zijn vaak in verband te brengen met een verminderde participatie en bewegingsarmoede. Onderzoek in het kader van onze Ouderenvisie heeft uitgewezen dat de groep ouderen met een laag inkomen in Groningen in de toekomst verhoudingsgewijs groot blijft. In de discussie werd signaleerd dat de problemen die gelden voor jongeren op het gebied van sport, misschien wel evenzeer gelden voor ouderen: ook voor ouderen geldt dat ze in hun vrije tijd zoveel mogelijk willen beleven; ook voor ouderen is de bereikbaarheid van (sport)voorzieningen van cruciaal belang, ook ouderen willen meer en meer zelf bepalen hoe en wanneer ze sporten. En ook voor hen sluit het aanbod van de verenigingen niet goed aan bij de vraag. In onze visie is een betaalbaar aanbod van bewegingsactiviteiten op wijkniveau voor ouderen die dat nodig hebben, in bereikbare voorzieningen zoals de Vensterschool, onmisbaar. In Groningen werd enige jaren geleden het succesvolle Groningen Actief Leven Model (GALM) ontwikkeld, waarbinnen bewegen door ouderen en hun bewegingsbehoefte centraal staat. Wij vinden het van belang dat dit model en zijn opvolgers in de Groningse omstandigheden succesvol kan blijven.

"Het vechten naar de top zit in de mens, en dat moet ondersteund worden door de breedte. Het gaat erom hoe je die breedte vorm geeft."

Sport is bij uitstek een middel om sociale en culturele integratie te ondersteunen. Op geen enkel maatschappelijk gebied zijn inmiddels zoveel allochtonen uitgegroeid tot 'bekende Nederlanders' als in de sport. Maar zeker in de sport kan integratie niet worden 'afgedwongen', sport verbreedert niet per definitie. Er moet maatwerk geleverd worden aan hen die het echt nodig hebben. Wij gaven in de minderhedennota 'Allemaal Stad' (1998) al aan dat minderhedenbeleid immers primair algemeen beleid is. Minderheden zijn een doelgroep binnen sportbeleid omdat werkelijke sportparticipatie onder hen achterblijft bij andere bevolkingsgroepen. Deze achterstand wordt onder meer veroorzaakt door een andere sportcultuur in de landen van herkomst. Sportverenigingen met contributie en andere verplichtingen zijn een typisch Nederlands verschijnsel. Allochtonen vormen echter een gevarieerde doelgroep. Sportstimulering op maat vinden wij dan ook op

zijn plaats. Nieuwkomers verdienen bijvoorbeeld een andere benadering dan de kinderen van arbeidsmigranten die veel meer ingeburgerd zijn. Bij nieuwkomers is bijvoorbeeld gebleken dat, wanneer eenmaal de eerste stap is gezet, de sporters vanzelf toe groeien naar bestaande sportstructuren zoals sportverenigingen. Integratie van allochtone sporters gebeurt in onze ogen door mensen gelegenheid tot sporten te bieden. Ook wees onderzoek uit dat allochtone jeugd weinig sport. Voor haar willen we via het onderwijs een deugdelijke basis leggen voor sportbeoefening.

De lokale overheid heeft ook zeker een rol te vervullen op het gebied van aangepast sporten. Mensen met een beperking of een chronische aandoening hebben de afgelopen jaren in beperkte mate ondersteuning bij sportbeoefening gekregen. Nog steeds loopt deze doelgroep aan tegen een tekort aan informatie, gebrekkige vervoersfaciliteiten en de meerkosten van begeleiding. De Wet Voorzieningen Gehandicapten heeft in dit opzicht niet geleid tot verbetering van de sportbeoefening. De verenigingen die zich

“Als de basis klopt, kunnen de meeste verenigingen de rest zelf wel”

bezighouden met aangepast sporten kennen dezelfde problemen als andere sportverenigingen, zij het in verhevigde mate. Vrijwilligers moeten bijvoorbeeld opgeleid zijn om een sporter met een beperking te

mogen begeleiden. De laatste jaren is er een trend waarneembaar waarbij mensen met een beperking niet alleen sporten bij revalidatiecentra of verenigingen voor aangepast sporten, maar ook binnen reguliere sportverenigingen. Dat vraagt het nodige van accommodaties. In onze visie zijn juist voor gehandicapte sporters de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van sportvoorzieningen erg belangrijk. Functionaliteit gaat vóór alles. Hoewel wij absoluut willen inzetten op het ontwikkelen van multifunctionele voorzieningen waar sporters met een beperking terecht kunnen, is het belangrijk de integratie in de samenleving van mensen met een beperking niet meteen te willen bewerkstelligen door het combineren van voorzieningen. Een tweesporenbeleid is gewenst waarbij ruimte is voor enerzijds lotgenoten, de gezelligheid en de gezamenlijkheid, en anderzijds de mogelijkheden om individueel te sporten.

5. Topsport

Topsport en breedtesport ondersteunen elkaar. Topsport put haar talenten uit jeugdsport. Jeugd en jongeren hebben idolen in de sport en raken daardoor geïnteresseerd in sporten zelf door de topprestaties die zij zien en door de uitstraling van topsportevenementen.. De idolen vervullen bovendien een voorbeeldfunctie. Een topsportevenement zet sport in de schijnwerpers. Het vestigt de aandacht op de mooie kanten van de sport, zoals gezondheid, talentontplooiing en sportieve waarden en normen. Topsport levert niet altijd een topevenement, noch is zij per definitie gelijk aan commerciële sport. Ook goede sportinfrastructuur (sportaccommodaties van formaat en sterke sportorganisaties) en goede banden met (regionale) sportbonden zijn van groot belang. Wij vergroten het effect van topsport op breedtesport door het sporttalent in de stad te ondersteunen en door goede accommodaties te verzorgen. Hier kunnen we opnieuw de kansen benutten van het basis-, voortgezet- en hoger onderwijs als verbindende schakel tussen topsport en breedtesport.

Behalve maatschappelijke waarde heeft topsport ook een promotionele en economische waarde. Topsport straalt af op het imago van de stad. Een groot sportevenement zorgt voor veel positieve publiciteit en forse bestedingen in de plaatselijke economie. De algemene budgetten zijn verveelvoudigd als gevolg van grote bijdragen van sponsors en sinds kort ook van de overheden. Daarmee nemen de mogelijkheden om grote evenementen naar Groningen te halen aanzienlijk toe. We kunnen de uitstraling van deze evenementen goddeels sturen door een strategisch evenementenbeleid te voeren, want in onze visie zijn topsportevenementen een onderdeel van city-marketing. Met zo'n strategisch beleid lopen we bovendien in de pas met landelijke ontwikkelingen, aangezien het Rijk voorstander is van een meerjarenplan om grote sportevenementen binnen de landsgrenzen te halen. De bedoeling is dat dit plan in samenwerking met het NOC*NSF, sportbonden én de gemeenten en provincies wordt opgesteld. Omdat Groningen topsport een warm hart toedraagt, zijn wij het aanspreekpunt voor topsportevenementen. Wel vinden wij dat het bedrijfsleven zijn verantwoordelijkheid bij topsportevenementen meer moet nemen. Het is meer dan eens gebeurd dat de gemeente werd verzocht een evenement extra mee te financieren, omdat bedrijven structurele of eerder toegezegde steun aan de topsport nalieten.

“De stad kan zich beter profileren op het gebied van sport”

IV. Participatie

Een van de goede voornemens van de vorige sportnota uit 1994 was dat de communicatie tussen de gemeente en de sportorganisaties over het gemeentelijk sportbeleid verbeterd zou worden. Ook bij de totstandkoming van deze visie is de Groninger sportwereld uitvoerig betrokken. Tijdens één van de bijeenkomsten riep een verenigingsbestuurder opeens: “Burgers moeten het sportbeleid maken!”. Zo is het natuurlijk niet. Wel vinden we het belangrijk dat het beleid in samenspraak met burgers wordt gemaakt. Sportorganisaties en sportbestuurders moeten hieraan zelf ook nog wennen: meer dan eens kregen we de vraag of we niet gewoon konden zeggen wat we van plan waren te gaan doen. Interactieve beleidsvorming is een welkome werkwijze die echter voor vele betrokkenen nog wat onwennig aanvoelt.

In januari 2001 bepaalde de gemeenteraad de koers voor de te ontwikkelen visie. Op basis van die vingerwijzing enerzijds en de raadgevingen van deskundigen anderzijds werd de discussienotitie *Groningen sport, samen* opgesteld. Tegelijkertijd werd een viertal toekomstscenario's ontwikkeld. Tussen juni en november 2001 bespraken mensen uit de Groninger sportwereld aan de hand van de notitie en scenario's de toekomst van het gemeentelijk sportbeleid. In totaal vonden er 12 discussiebijeenkomsten plaats, rond de volgende thema's: student en sport (2x), schaalvergroting in de sport (2x), traditionele sportverenigingen, sport voor mensen met een beperking, school en sport, sportondersteuning, trends in sport, sport en bedrijfsleven, ouderen en sport en jongerenwerk en sport. Voor elke van deze bijeenkomsten werden ook leden van de Raadscommissie JOS uitgenodigd. Ook de Adviescommissie voor de Sport discussieerde tot driemaal toe over de visie. De minderhedenraad, de ouderenraad en de adviesraad voor het gehandicaptenbeleid werden ook geraadpleegd.

De cyclus bijeenkomsten werd afgesloten met *La Grande Finale* op 6 november 2001 in het FC Groningenstadion. Meer dan 150 deelnemers namen op die avond deel aan of luisterden naar een discussie door een panel van steeds wisselende samenstelling. De resultaten van de verschillende bijeenkomsten werden zo nog eens op een rijtje gezet en toegelicht voor de mensen die tot dan toe hun mening nog niet hadden geuit. Bovendien kregen de aanwezigen de kans nogmaals hun visie op gemeentelijk sportbeleid uiteen te zetten. Via een webplek (www.groningen.nl/sport) kon en kan bovendien het proces op de voet gevolgd worden. Nieuwe ontwikkelingen worden er gemeld, verslagen van bijeenkomsten en de genoemde discussienotitie zijn er te downloaden. Ook vindt de lezer er informatie hoe hij of zij nu of in de toekomst kan deelnemen aan het sportvisie-proces.

Inspraak

Op deze visie is de Algemene Inspraakverordening van toepassing. Zodra het college van B&W het stuk voor inspraak heeft vrijgegeven, wordt het met een begeleidende brief waarin de inspraakprocedure wordt toegelicht, verstuurd aan de contactpersonen in de Groninger sportwereld. Bovendien wordt de inspraak aangekondigd in de Groninger Gezinsbode. De inspraaktermijn loopt van 28 december tot en met 25 januari. Om niet in herhaling te vervallen en de betrokkenen niet 'discussie-moe' te maken, wordt voorgesteld om een schriftelijke inspraakronde te houden. De interactiviteit van het proces, tot nu toe en in de toekomst, garandeert naar onze mening voldoende de continue inspraakmogelijkheden van betrokkenen. Mocht uit de inspraakreacties behoefte blijken aan contact, dan leggen we dat. Mocht behoefte blijken aan een bijeenkomst, dan organiseren wij die.

Besluitvorming

Wanneer de visie op 11 december door het college van burgemeester en wethouders voor inspraak wordt vrijgegeven, wordt zij voor de raadscommissie van medio januari 2002 geagendeerd ter bespreking (zonder inspraakreacties). Ook de adviescommissie voor de sport zal de visie bespreken. Op 12 februari kan het college van burgemeester en wethouders het inspraakrapport en de definitieve nota vaststellen, waarna de conceptvisie rechtstreeks voor de raadsvergadering van 27 februari zal worden geagendeerd.

Vervolg

Met een visie kun je niet sporten. Deze visie is een basis waarop de komende jaren met alle sportpartijen in de stad wordt samengewerkt aan een bruisend Groninger sportleven. Dat wil zeggen dat het moment waarop deze visie in de Raad is vastgesteld ook het startsein is voor een proces waarin de gemeente het voortouw neemt om de visie te verwezenlijken. Het is het teken om gezamenlijk af te spreken hoe het

bestaande beter kan worden gemaakt en hoe het nieuwe vorm moet krijgen. We stellen ons voor dat de visie onder leiding van een projectleider in enkele uitvoeringsprogramma's wordt geknipt. Elk uitvoeringsprogramma wordt ingevuld door een kleine werkgroep van gemengde en mogelijk wisselende samenstelling. De eerste bijeenkomsten van deze groepen zullen plaatsvinden voor de zomer van 2002.